

Markku Karpio: Mun isäni on avaruusmies (Tammi, 2012)

Aleksi matkaa pienelle majakkasaarelle kauas ulkosaaristoon pois kotona ärsyttävän äijän luota. Elämä saarella olisi upeaa, mukana vain Shurka-koira, Jonni-ystävä ja valokuva isästä. Mutta talvinen ulkosaaristo näyttääkin kovin eriltä kuin majakkasaari kesällä. Tunteitaankaan Aleksi ei pääse karkuun, ne vaihtelevat yhtä nopeasti kuin saaren sää. Markku Karpio kirjoittaa tarkasti ja silti herkällä otteella kirjaansa vahvan tunnelman. Teksti risteilee syivistä tunteista arkielämän kiehtoviin sattumuksiin.

Kenelle? *Mun isäni on avaruusmies* sopii parhaiten 5.–8. luokille.

KUVAN KERTOMAA

Rapsutan sen uneen ja tungen kipot takaisin reppuun. Silloin mun käteni osuu viileään lasipintaan. Tunnustelen lasia ympäröiviä puukehyksiä. Vaikka mä oikeasti tiedänkin mikä se on, mun päässä välähtää jäinen fudiskenttä. Vedän kuvan esiin ja painan sen bussin ikkunaa vasten. Näytän isälle maisemia: Puiden lehdet ovat jo ajat sitten pudonneet maahan ja muuttuneet ruskeaksi mössöksi. Isä katselee ohikiitäviä kuhmuraistenmustia peltoja ja kellanruskeita ruovikoita. (s. 15.)

▪ Kirjoita lyhyt teksti henkilöstä, joka kantaa mukanaan valokuvaa. Ketä kuva esittää? Miksi kuva kulkee henkilösi mukana? Karpion kirjassa Aleksi myös juttelee isänsä kuvalle. Mitä sinun henkilösi puhuu mukanaan olevalle valokuvalle?

MUISTOJEN PAIKKA

Harmaa merenlahti makaa kauempana hiljaa kuin nukkuva peili. Ihan outoa, kun nyt ei ole kesä niin kuin silloin viimeksi. Ei pöyräretkeilijöitä eikä autojonoja. – – Meri on ihan sileä, se ei jaksa enää edes rypyyillä. Saaristossa on upeata. Siis kesällä. Mutta nyt kaikki näyttää yhtä ankealta ja autiolta kuin kaupungissakin. (s. 15–16.)

▪ Listaa paikkoja, joissa usein vierailaan vain joko kesällä tai talvella. Valitse listaltasi yksi paikka ja kirjoita pieni kuvas siitä, miltä paikka näyttää sellaisena vuodenaikana, jolloin siellä ei normaalisti käydä. Miltä tuntuu kesämökillä talvisaikaan? Mille suo tuoksuu keväisin? Entä mitä ääniä kuuluu laskettelukeskuksessa kesäisin? Laita lukija tuntemaan ja aistimaan valitsemasi paikka mahdollisimman monin aistein.

MAAILMA PYSÄHTYY

Mun lihakset jännittyvät ja koko maailma tuntuu pysähtyvän paikalleen kuin valokuvassa. Ja siitä mun mieleeni tulee isän kuva ja kaikki se, mitä Jari kertoo futiksen pelaamisesta ja ketunhätäluodosta. Suhrka on jähmettynyt patsaaksi, se tuijottaa etelään päin merelle. (s. 87.)

▪ Toisinaan eteen tulee hetkiä, jolloin maailma ympärillä tuntuu pysähtyvän jännityksestä, ihastuksesta tai pelosta. Valitse jokin pysäyttävän vahva tunnetila ja kirjoita lyhyt tarina, jossa maailma päähenkilön ympärillä hetkeksi seisahtuu paikalleen tunteen voimasta.

KUMMALLINEN VAATETUS

– Emmi, meidän pitää ensin pukea sadevaatteet, Jenna sanoo mun kysymyksestäni välittämättä.
– Ei meillä yleensä sada, Jonni irvistää. – Ainakaan sisällä.
– Oletko sä ikinä pessyt paksukarvaista koiraa? Jenna kysyy ja pukee päälleen sadehousut ja sadetakin. Emmi tekee samoin. Niillä on kumisaappaatkin mukana. Me ilmeilemme Jonnin kanssa peilin kautta, että ovatko nuo kaksi ihan hölmöjä. (s. 93.)

- Karpio leikittelee läpi teoksen erilaisilla huumorin keinoilla, hän kirjoittaa tekstiin jotain tilanteeseen sopimatonta, taittaa jännittävän kohdan yllättävään loppuun ja laittaa lukijan tietämään teoksen päähenkilöitä enemmän. Kirjoita lyhyt teksti, jossa
 - a) Osa henkilöistä on pukeutunut oudosti ja pukeutuminen saa selityksensä vasta aivan tekstin lopussa.
 - b) Lukija tietää tilanteesta enemmän kuin tarinan henkilöt. Henkilöt voivat esimerkiksi puhua keskenään, mutta tietämättään eri asioista.
 - c) Jännityskertomus päättyy yllättävään loppuratkaisuun. Yhden tällaisen yllättävästi päättyneen tapauksen löydät *Mun isäni on avaruusmies* -kirjan luvusta 28.

TUNTEIDEN TYRSKYISSÄ

Meri on ihan valkoisenaan, ja tyrskyt räjähtelevät karien kohdalla ainakin kymmenen metrin korkeuteen.
– *Kauhea keli! mä huudan, kun kovan reuhtomisen jälkeen saan avattua ulko-oven ja pääsen Shurkan ja kaikkien rojujeni kanssa verannalle.*
– *Olen mä nähnyt pahempiakin, Jonni tuhahtaa ja muljauttaa silmiään, ihan kuin mä taas olisin sanonut jotain typerää.*
– *Mikä sua oikein vaivaa?*
– *Ei mikään, se sanoo ja menee sitten taas ihan mykäksi. (s. 159.)*

- Majakkasaarella meri myrskyää ja taivaalla pilvet näyttävät tulipalolta. Sää rinnastuu tunteiden kuvaukseen: kun mieli on tyyni, tyntyy merikin, mutta pahimpien harmien ja kiukkujen aikaan taivas myrskyää. Listaa viisi erilaista tunnetilaa ja mieti niihin sopiva sää. Millainen sää sopii surulliseen mielialaan? Entä riemuun tai odotukseen?